

Psixostimulyatorlar, təsnifatı, təsirlərinin mexanizmi, müxtəlif qruplardan olan nümayəndələrinin müqayisəli xarakteristikası.

Bu qrupdan olan dərman maddələri, əsasən, psixostimulyatorlar adı ilə tanınırlar da, onları həm də psixotoniklər, psixoanaleptiklər, psixoenergetik maddələr və s. adlarla da adlandırırlar. Göstərilən qrup preparatların təsiri fonunda təkcə ruhi sferanın oyanması deyil, həm də hərəkət fəaliyyətinin yüksəlməsi halı baş verir. Psixomotor stimulyatorların təyini yorğunluq hissini aradan qaldırır, fiziki iş qabiliyyətini artırır, zehni fəaliyyəti yaxşılaşdırır, əhval ruhiyyəni yüksəldir, xarici qıcıqların dərk olunması və onlara qarşı cavab reaksiyasını tezləşdirir. Bu preparatların uzunmüddətli qəbulu orqanizmin tükənmə halı ilə müşahidə olunan əks effektin meydana çıxmasına səbəb ola bilər. Psixostimulyatorları bir qayda olaraq günün birinci yarısında təyin etmək lazımdır ki, onlar yuxu ritminin baş verməsini və onun normal fizioloji gedişini pozmasınlar.

Kimyəvi quruluş və təsir spektrlərinə görə psixomotor stimulyatorlar aşağıdakı qruplarda təsnif olunurlar:

1. Feniletilamin törəmələri

Amfetamin (Fenamin), Dekstroamfetamin, Metilamfetamin (Metamfetamin)

2. Fenilpiperidin törəmələri

Metilfenidat (Meridil), Pemolin, Pipradol

3. Feniletilsidnonimin törəmələri

Mezokarb (Sidnokarb)

4. Metilksantinlər qrupu

Kofein

Psixomotor stimulyatorların daha yaxşı öyrənilmiş, tipik və klassik nümayəndəsi amfetaminidir. Tibbdə amfetamin adı ilə preparatın rasemat formasından istifadə olunur.

Amfetaminin təsir mexanizmində həlledici rolunu baş beyinin dofaminergik neyromediator sistemi oynayır. O, aktivləşdirici retikulyar formasiyaya (rosta)